

A Médiatanács 802/2013. (V.8.) számú határozatának kivonata

A tényállás

A Médiatanács bejelentés alapján hatósági eljárást folytatott le a Magyar Hírlap Kiadói Kft. Médiatartalom-szolgáltató Magyar Hírlap elnevezésű nyomtatott sajtóterméke 2013. január 5-i lapszámában, valamint a Médiatartalom-szolgáltató www.magyarhirlap.hu címen elérhető Magyar Hírlap Online internetes sajtótermékében 2013. január 5-én megjelent „Ki ne legyen?” című, Bayer Zsolt által jegyzett írás közzétételével kapcsolatban.

Az eljárás tárgyát képező írás az alábbi kijelentéseket tartalmazta:

„...A tények pedig ezek: a cigányság jelentős része nem alkalmas az együttélésre. Nem alkalmas arra, hogy emberek között éljen. A cigányság ezen része állat, és állatként viselkedik. Akkor és azzal akar üzekedni, akit és ahol meglát. Ha ellenállásba ütközik, gyilkol. Ott és akkor ürít, ahol és amikor rájön. Ha valamiért ebben akadályoztatva érzi magát, gyilkol. Az kell neki, amit meglát. Ha nem kapja meg azonnal, elveszi és gyilkol. A cigányok ezen része bármiféle emberinek nevezhető kommunikációra képtelen. Leginkább tagolatlan hangok törnek elő állati koponyájából, és az egyetlen, amit ért ebből a nyomorult világból, az az erőszak. Mindeközben a cigányság ezen állattá lett fele az idióta nyugati világ „vívmányait” használja. Nézze meg mindenki, hogyan pózolnak a Facebookon, kezükben fegyverrel, nyakukon félkilós aranylánccal, pofájukon a „bármikor kicsinállak, te hülye magyar paraszt” kifejezéssel a „megélhetési bűnözők”. Nézzétek meg a Sávoly Gergőt leszűrő patkányt és haverjait a Facebookon: látni fogjátok, hogy mindhárom potenciális gyilkos. Eo ipso gyilkos. Nem tolerálni kell és megérteni, hanem megtorolni. És éppen itt követi el a legnagyobb bűnt az idióta nyugati világ polkorrekt része. Pusztá számításból és önérdemből úgy tesz, mintha ezek az állatok bármiféle okból is tolerálhatók, megérthetők, sőt tisztelhetők lennének, mintha járna nekik bármiféle megbecsülés és emberi méltóság.”

„...Aztán eljött szilveszter éjszakája, és eljött megint vagy negyven rohadt állat cigány, köztük az a bizonyos Jónás János, és nekilátott ölni. Mert nem tudtak azonnal bemenni hugyozni a budiba, amikor rájuk jött. Mert várniuk kellett volna két percet. Mert... Nincsen mert. Azért, mert nem emberek. Mert kést rántanak nyomban, ha negyvenen is vannak, és szűrnak. Szívre, sokszor egymás után. Uramisten, mennyire elviselhetetlen mindez, mennyire tönkretesz mindent, ami emberi. És mennyire nincs helye itt semmiféle magyarázkodásnak és toleranciának!

És a lényeg még csak nem is ez! A lényeg, az elviselhetetlenség esszenciája még csak ezután következik! Ugyanis a késelők családjai nem magukba fordulnak, nem összetörnek, nem bocsánatot kérnek – hanem megfenyegetik az áldozatokat és azok családtagjait: ha vallomást mernek tenni, akkor még több vér fog folyni. Nos, akkor tegyük fel a kérdést Erdős Virág után szabadon: na most akkor, nagyokosok, mi legyen? Vagy úgy is kérdezhetjük: ez itt még egy társadalom? Mert ha igen, akkor a rendőrség még ma elveszi a fenyegetőző állatokat. S ha nem, akkor a szigetalmi közösség gondoskodik róla, hogy soha többé ne legyen kedvük fenyegetőzni. Minden más esetben bátran elmondhatjuk magunkról, hogy mi már nem vagyunk emberi társadalom többé.”

„...Az állatok meg ne legyenek. Sehogyan se. Ezt kell megoldani – de azonnal és bárhogyan!”

A Médiatanács döntése:

A Médiatanács megállapította, hogy a Médiatartalom-szolgáltató a Magyar Hírlap elnevezésű nyomtatott sajtóterméke 2013. január 5-i lapszámában, valamint a www.magyarhirlap.hu címen elérhető Magyar Hírlap Online internetes sajtótermékében 2013. január 5-én megjelent Ki ne legyen? című cikk közzétételével megsértette a közösségekkel szembeni gyűlöletkeltésre és a kirekesztésre alkalmas médiatartalmak közzétételét tiltó törvényi rendelkezést. A jogsértés miatt a Médiatanács a Médiatartalom-szolgáltatót összesen 250 000 Ft bírsággal sújtotta, megtiltotta a jogsértő magatartás tanúsítását, valamint a határozatban megfogalmazott közlemény közzétételére kötelezte.

A Médiatanács döntésének indokolása

A közösségekkel szembeni gyűlöletkeltés tilalmát rögzítő Smtv. 17. § (1) bekezdésének a jogsértés elkövetésének időpontjában, 2013. január 5-én hatályos szövege szerint: „A médiatartalom nem lehet alkalmas valamely nemzet, közösség, nemzeti, etnikai, nyelvi és más kisebbség vagy bármely többség, továbbá valamely egyház vagy vallási csoport elleni gyűlölet keltésére.”

Az Smtv. 17. § (1) bekezdése szerint már önmagában annak a médiatartalomnak a közzététele is jogsértő, amely gyűlöletkeltésre – a határozatban idézett fogalmi meghatározások szerint az ellenséges érzelmek felkeltésére – alkalmas. Nem tényállási elem tehát, hogy a gyűlölet érzete a közönségben valóban kialakuljon, és ebből következően még kevésbé az, hogy a megtámadott közösséget tényleges – fizikai – sérelem vagy fenyegetés érje.

A Médiatanács határozatában rögzítette, hogy a sajtószabadság korlátozásának nem lehet indoka a szélsőséges vélemények elutasítása, hanem csak más, a sajtószabadsággal szembeni védelemre is érdemes alapvető jog vagy alkotmányos érték (Alaptörvény, I. cikk (3) bekezdés) megóvásának szándéka vezethet a jogsértés megállapítására. A szólás- vagy sajtószabadság gyakorlása nem teszi megengedetté a gyűlöletkeltő vélemények közzétételét, azaz a védelem ezen álláspontokra nem terjed ki, ezek a vélemények alkotmányos módon kizárhatók a demokratikus nyilvánosságból. A médiaszabályozás vonatkozó rendelkezései elsősorban azt célozzák, hogy a közönség (a médiatartalmak befogadói) számára olyan nyilvánosság álljon rendelkezésre, amely tiszteletben tartja az emberek, közösségek egyenlőségét, egyenlő emberi méltóságát, mindamelllett, hogy bizonyos mértékben – a sajtószabadság gyakorlása által – lehetővé teszi, megengedi az ezekben való sérelem okozását. Az Smtv. 17. §-a által tehát – közvetett módon – a megtámadott közösségek, illetve azok tagjai is védelemben részesülnek.

Az egyensúlyt a sajtószabadság és a közösségek egyenlősége, egyenlő méltósága között a jogalkalmazásnak kell meghatároznia, figyelemmel az Alaptörvény IX. cikkének (4) bekezdésére is („A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére”).

A vizsgált médiatartalom (interneten, illetve nyomtatásban megjelenő újságcikk) egy olyan bűncselekménnyel kapcsolatban született meg, amely a teljes demokratikus nyilvánosságban érdeklődésre tartott számot. Az ilyen, közügyekre vonatkozó tartalmak vizsgálatakor a Médiatanács álláspontja szerint – egymással versengő jogok és érdekek esetében – a vélelem a sajtószabadság elsőbbsége mellett szól, és a közéleti vita korlátozásához nyomós társadalmi szükséglet (jelen esetben a demokratikus nyilvánosság védelme a gyűlöletkeltés tilalma által) kell, a korlátozásnak (alkalmazott szankciónak) pedig – ha alkalmazásra kerül – a jogsértéssel arányosnak kell lennie.

A jelen eljárás tárgyát képező médiatartalom által felrajzolt kép szerint a cigányság „jelentős része” bűnözésre hajlamos, kriminalizálódott, a társadalmi együttélés normáit elvető, Magyarország törvényeit rutinszerűen sértő, emberhez nem méltó viselkedést produkáló csoportként került bemutatásra. A vizsgált újságcikk szavai szerint: „...A tények pedig ezek: a cigányság jelentős része nem alkalmas az együttélésre. Nem alkalmas arra, hogy emberek között éljen.” A Médiatanács álláspontja szerint egy adott társadalmi közösség „jelentős részére” való utalás olyan általánosítást tartalmaz, amely képes arra, hogy a közösség egészére „visszahasson”. Nem konkrét, a közösséghez tartozó személyekről szólt ugyanis az írás, illetve nem csupán a cikk apropójául szolgáló bűncselekmény elkövetőit bírálta erőteljes hangnemben, hanem a közösség „jelentős részéről” szólt, ami akkor is alkalmas az általánosításra, ha a „jelentős rész” nem jelent szükségszerűen „többséget”, illetve akár az adott közösség tagjainak – az összlétszámhoz viszonyítva, az egészhez képest akár jelentős mértékben – kisebb hányadára is vonatkozhat.

A Médiatanács gyakorlata szerint a közösségekkel szembeni általánosítás a gyűlöletkeltés megállapításának egyik feltétele, ugyanis ha az adott médiatartalom csak a közösség valamely tagjára, tagjaira vonatkozik, úgy nem lehet alkalmas a közösség egészével szembeni gyűlölet felkeltésére. A jelen ügyben vizsgált cikk olyan általánosítást tartalmazott, amely ugyan nem a roma közösség egészére vonatkozott, de jelentős mértékben meghaladja a cikkben említett bűncselekmény vélelmezett elkövetői körét is. Nem vitás, hogy a „cigányság jelentős része” vonatkozásában állítani valamit jóval túllép a cikk szerint kb. 40 fős elkövetői körön. Mivel pedig konkrétan nem azonosítható, hogy a cikk szerzője a roma közösség mely tagjaira vonatkoztatta állításait, az olvasó azt óhatatlanul a közösség olyan tagjaival is összekapcsolhatta, akik sem jelen esetben, sem máskor nem követtek el ehhez hasonló, súlyos bűncselekményt.

A cikk által közvetített üzenet a Médiatanács álláspontja szerint elérte a jogsértés szintjét, hiszen – magában hordozva a roma kisebbséggel szembeni érzelmek felkorbácsolásának lehetőségét, illetve veszélyét – alkalmas volt nem csak a cigányság „jelentős részével”, de akár a teljes közösséggel szembeni gyűlölet felkeltésére.

A Médiatanács álláspontja szerint ugyanakkor a bűncselekmény (vélt) elkövetőinek származására történő utalás önmagában még nem lett volna alkalmas a közösséggel szembeni gyűlölet felkeltésére. Az a tényállítás, miszerint az újságcikkben említett bűncselekményeket roma származású személyek követték el, nem minősül gyűlöletkeltőnek.

A médiatartalomban leírtak alkalmasak voltak az Smtv. 17. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés megsértésére. A vizsgált médiatartalomban a roma kisebbség jelentős része bűnözésre hajlamos, kriminalizálódott, a társadalmi együttélés normáit elvető, Magyarország törvényeit rutinszerűen sértő csoportként jelent meg, a romák jelentős részét állathoz hasonlította, lealacsonyító jelzőkkel illette, s ez alkalmassá tette a közösséggel szembeni gyűlöletkeltésre a vizsgált médiatartalmat.

Az Smtv. 17. § (1) bekezdés szerinti tényállás kétszer valósult meg, tekintettel arra, hogy a nyomtatott, valamint az internetes sajtótermékben, azaz két különböző médiatartalom-szolgáltatásban való közzététel két, önálló jogsértésnek minősül.

Az eljárás tárgyát képező műsorszám tartalmi vizsgálata alapján a Médiatanács azt is megállapította, hogy a Médiatartalom-szolgáltató a gyűlöletkeltés mellett a közösségek kirekesztésének tilalmát előíró törvényi rendelkezést is megsértette. A cikk ugyanis alkalmas volt arra, hogy nem kizárólag a bűncselekménnyel érintett személyek közösségével vagy a cigányság „jelentős részével”, de a kisebbség valamennyi tagjával szembeni előítéletek kialakítását eredményezze, mivel nem kizárólagosan a cikk tárgyául szolgáló bűncselekmény feltételezett elkövetői ellen irányult. Az Smtv. 17. § (2) bekezdés szerinti tényállás is kétszer valósult meg, tekintettel arra, hogy a nyomtatott, valamint az internetes sajtótermékben, azaz két különböző médiatartalom-szolgáltatásban való közzététel két, önálló jogsértésnek minősül.

A Médiatanács a Médiatartalom-szolgáltató vonatkozásában jelen határozat meghozataláig nem állapította meg az Smtv. 17. § (1)-(2) bekezdéseinek megsértését.

A Médiatanács a szankció meghatározásakor tekintettel volt arra, hogy a gyűlöletkeltő megnyilatkozások alkalmasak arra, hogy a társadalmi rend és béke fenntartásában zavart okozzanak. E szempont mérlegelését követően a Médiatanács megállapította, hogy az Smtv. 17. § (1)-(2) bekezdéseiben foglaltakat sértő tartalmak közzététele súlyos jogsértéseknek minősülnek. A jogsértések súlya így kizárta az Mttv. 186. § (1) bekezdésében megszabott felhívás jogkövetkezmény alkalmazásának lehetőségét. A Médiatanács a nyomtatott sajtótermékben megvalósult jogsértések vonatkozásában százezer forint (a gyűlöletkeltés tilalma tekintetében hetvenötezer forint, a kirekesztés tilalma miatt pedig huszonötezer forint), míg az internetes sajtótermékben megvalósult jogsértések vonatkozásában százötvenezer forint (a gyűlöletkeltés tilalma tekintetében százezer forint, a kirekesztés tilalma miatt pedig ötvenezer forint), összesen tehát kétszázötvenezer forint bírság megfizetésére kötelezte a Médiatartalom-szolgáltatót (ami

össességében a maximum bírságösszeg 0,25%-a). Az internetes közzététel súlyosabb szankcionálását azon körülmény indokolta, hogy a jogsértő tartalom a megjelenéstől (2013. január 5.) folyamatosan, jelen határozat meghozatalakor is elérhető. A gyűlöletkeltés tilalmának sérelme a kirekesztés tilalmát előíró rendelkezés megsértésénél súlyosabbnak minősül, ezért ennek értékelése alapján a Médiatanács a fentiekben rögzített összegű bírságokat szabta ki az egyes médiatartalom-szolgáltatásokban megvalósult jogsértések tekintetében. A Médiatanács külön tekintettel volt arra, hogy egy esetleges újabb jogsértés esetén alkalmazandó szankció esetén érvényesülhessen a fokozatosság elve, azaz az ismétléssel járó növekvő progresszivitás és a szankcionálás kiszámíthatósága, előreláthatósága. A Médiatanács az Mttv. 187. § (3) bekezdés c) pontja szerinti szankció kiszabását is indokoltnak találta.